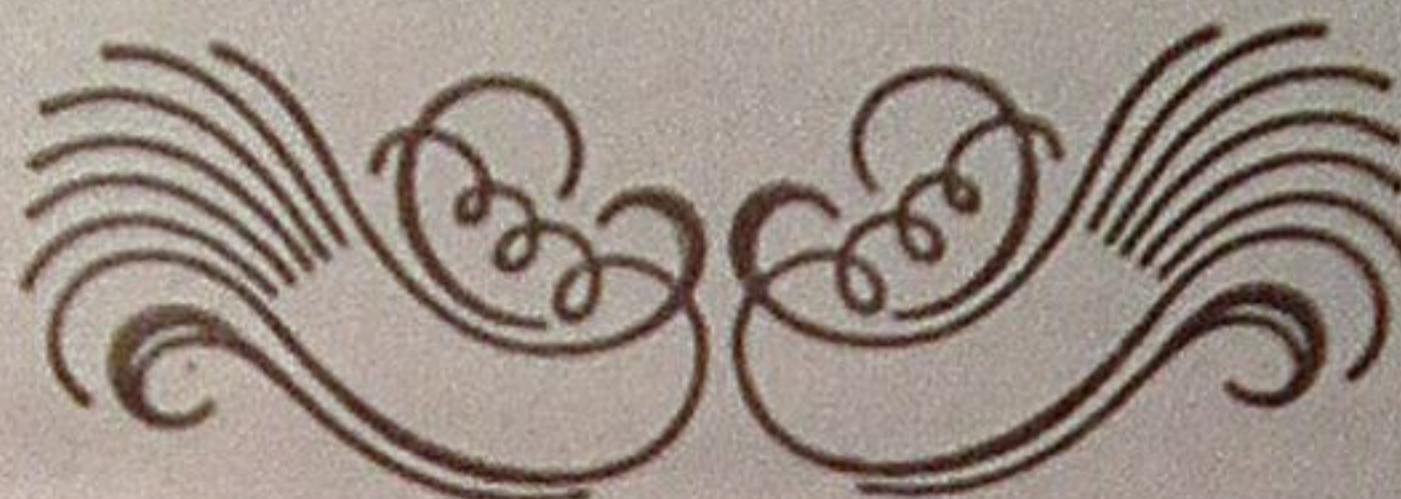

ROALDAS DALIS
ŽIURKININKAS
Š ALFREDO HIČKOKO KOLEKCIJOS

ROALDAS DALIS
ŽIURKININKAS

IŠ ALFREDO Hičkoko KOLEKCIJOS

APSAKYMAI

TURINYS

Ponia Biksbis ir Pulkininko dovana	3
Atsiradimas ir katastrofa (Tikra istorija)	18
Šeimininkė	26
Ponas Hodis	35
Garso mašina	42
Žiurkininkas	54
Raminzas	64
Kiauliena	72

**Roaldas DALIS
ŽIURKININKAS**

Apsakymai

Iš rusų kalbos vertė Artūras Jančys
Redaktorė Gailina Ligeikienė
Dailininkas Vladimiras Beresniovas
Korektoriė Lina Naudžiūnaitė
Kompiuteriu maketavo Algis Balčius

SL 774. Pasirašyta spaudai 1994 03 25. 3 apsk. leid. I. Formatas 84x108/
32. Tiražas 15 000 egz. Užsakymo Nr. 413

Kaina sutartinė

Uleido "Vasario" koncerno "Europos" leidykla,
Laisvės al. 101 a, 3000 Kaunas
Rinko ir maketavo "Vasario" techninis centras
Spausdino valstybinė įmonė "Spauda", Laisvės pr. 60, 2019 Vilnius

ŠEIMININKĖ

Bilas Viveris išvyko iš Londono dieniniu lėtuoju traukiniu, Svindone persėdo į kitą ir, kuomet atvyko į Bato miestą, jau buvo devinta valanda vakaro. Virš stogų giedrame danguje kybojo mėnulis. Buvo velniškai šalta, pūtė žvarbus vėjas, šaltis degintę degino veidą ir rankas.

- Atleiskite, - kreipėsi Bilas į stoties tarnautoją, - ar netoli esate yra koks nors viešbutis?

- Užeikite į "Varpą ir drakoną", - atsakė šis nurodydamas kelią. - Ten turėtų būti laisvų vietų.

Bilas padėkojo, pakėlė savo lagaminą ir nužingsniavo nurodyta kryptimi. Bato mieste jis lankėsi pirmą kartą, taigi jokių pažįstamų čia neturėjo. Tačiau ponas Grisleidas iš Vyriausiosios valdybos tvirtino, jog Batas - nuostabus miestas. Jis pasakė Bilui: "Susiraskite laikiną būstą ir, kai tik įsikursite, prisistatykite filialo vėdėjui".

Bilui neseniai sukako septyniolika metų. Jis vilkėjo naujutamsiai pilku paltu, o po juo - nauju rudu kostiumu ir per gatvę, kaip ir per gyvenimą, éjo tvirtu, pasitikinčiu žingsniu. Jis stengėsi viską daryti kuo energingiau. Viveris buvo įsitikinęs, jog energumas būtina visų klestinčių biznierių savybė. Bent jau bosai iš Vyriausiosios valdybos buvo nepaprastai energingi. Nuostabus žmonės!

Bilas žingsniavo plačia gatve, apstatyta aukštais, vienodo stiliaus namais. Visų jų fasadus puošė portalai su kolonomis; prie paradinių durų prigludę trys keturi laipteliai rodė, jog šie pastatai kitados buvo ištaigingi privatūs namai. Tačiau dabar ir tamsoje buvo matyti, kad dažai nuo išorinių sienų nusilupę, kitados buvę

balti fasadai neprižiūrimi, išmarginti didelėmis, nuo drėgmės atsi-
radusiomis pilkomis dėmėmis.

Staiga vieno iš tokų namų pirmo aukšto lange jis išvydo
lentelę su užrašu: "NAKVYNĖ ir PUSRYČIAI". Tiesiog po skel-
bimu stovėjo didelė vaza su žydinčiomis ievos šakelėmis.

Bilas stabtéléjo. Priéjo arčiau. Paskui prigludo veidu prie stik-
lo.

Pirmas dalykas, kurį jis išvydo viduje, buvo židinyje traš-
kanti ugnis. Priešais židinį išsitiesės ant kilimo miegojo simpatiš-
kas taksų veislės šunelis. Kambarys atrodė jaukus. Rojalis, plati
sofa, keletas minkštų krėslų; kitame kambario kampe buvo maty-
ti narvelis su papūga. Bilas pagalvojo, kad naminiai gyvūnai kam-
baryje - geras ženklas, ir apskritai buvo metas pagalvoti apie nak-
vynę. Galbūt vertėtų įsikurti čia, o ne kokiamе nors "Varpe ir dra-
kone".

Kita vertus, viešbutis, esantis priešais pansioną, turėjo tam-
 tikrų pranašumą. Vakarais - alus ir pramogos, naujos pažintys ir,
be abejo, mažesnė kaina. Vienąkart Bilas gyveno viešbutyje dvi
dienas ir jam ten labai patiko. O pansionuose buvoti neteko ir,
tiesą sakant, jis šiek tiek jų bijojo. Jau pats pavadinimas, atrodė,
atsiduoda skysta kopūstiene, rėksmingomis šeimininkėmis ir kep-
tos silkės kvapu salone.

Ilgai trypčiojės vietoje, Bilas pagaliau nusprendė susirasti
"Varpą ir drakoną", apsidairyti ten ir, jei nepatiks, grįžti į ši pan-
sioną. Jis jau buvo beapsisukęs, ketindamas eiti.

Staiga atsitiko keistas dalykas. Bilas pajuto, kad negali at-
plėsti akių nuo tų dviejų lentelėje išpaišytų žodžių: "NAKVYNĖ
ir PUSRYČIAI"... "NAKVYNĖ ir PUSRYČIAI". Šie žodžiai tar-
si atitrūko nuo skelbimo lentelės ir įsmigo į Bilo smegenis. Dar
po akimirkos jis pajuto, kad jau eina nuo lango durų link, lipa
laipteliais ir spaudžia skambutį. Jo garsas dusliai nuaidėjo kažkur
kambario gilumoje, ir tučtuojau - turbūt tučtuojau, nes Bilas dar
nebuvo atitraukęs rankos nuo mygtuko - tarpduryje išdygo mote-
ris.

Dažniausiai paskambinus prie durų tenka ilgai lauki, ma-
žiausiai - pusę minutės. O čia - vos spėjai paspausti mygtuką, ir tą

pačią akimirką pasirodo šeimininkė, it velnias iš tabokinės iššo-
ka.

Bilas iš netikėtumo atšoko atgal. Prieš jį stovėjo keturiask-
simt penkerių, o gal penkiasdešimties metų moteris. Jos veide švie-
tė šilta draugiška šypsena.

- Prašau jėiti, - padrąsinančiu tonu tarė moteris.

Bilas mechaniskai žengtelėjo į priekį, bet, šiaip taip įveikęs
nenumaldomą norą paklusniai sekti paskui šeimininkę, sustojo ir
pasitruukė atatupstas. Jis neryžtingai pralemeno:

- Aš perskaičiau skelbimą lange.

- Žinau, žinau.

- Pagalvojau, kad galėčiau gauti kambarį.

- Mielas vaikine, - tarė ji, - jums viskas jau paruošta.

Jos veidą puošė rausvi skruostai ir didelės, žydros akys.

- Aš ieškojau "Varpo ir drakono", - tėsė Bilas, - tačiau skel-
bimas jūsų lange mane sustabdė.

- Įeikite, - paragino ji, - nestovékite šaltyje.

- O kiek kainuos?

- Penki šilingai ir šeši pensai už parą, iškaičiuojant pusry-
čius.

Tai buvo juokingai mažai, pusė tos sumos, kurią Bilas buvo
pasiryžęs sumokėti.

- Jeigu jums per brangu, galiu truputį nuleisti, - ragino šei-
mininkė, - bet aš pusryčiams kepu kiaušinienę, o kiaušiniai dabar
labai pabrango. Be kiaušinienės bus šešiaisiais pensais pigiau.

- Ačiū, kaina man tinkama. Mielai pas jus apsinakvosiu.

- Aš taip ir tikėjausi. Na, eime.

Ji atrodė be galio miela - visai kaip motina, kviečianti geriau-
sią savo sūnaus draugą pavieščti per Kalėdų atostogas. Bilas nu-
siėmė kepurę ir peržengė slenkstį.

- Drabužius kabinkite čia, - tarė šeimininkė, parodžiusi paka-
bą.

Laukiamajame nei paltų, nei kepurių nebuvo.

- Jūs išblaškysite mano vienatvę, - nusišypsojo per petį še-
mininkė vedama Bilą laiptais į viršų. - Nuolatiniai gyventojai ne
taip jau dažnai užsuka į mano lizdelį.

"Senci ne visi namie", - pagalvojo Bilas, - "tačiau už tokią kainą galima viską iškęsti". O garsiai jis tarė:

- Keista, žmonės turėtų pas jus veržte veržtis.

- Taip ir yra, mano mielas. Visa bėda tik, kad aš esu... na, kaip čia geriau pasakius, truputį kaprizinga ir išranki. Suprantate?

- Taip, taip.

- Bet aš visada pasiruošusi. Šie namai dieną naktį laukia jau no, malonaus džentelmeno. Mano mielas, kokia laimė, neapsakoma laimė, kai atidarai duris ir pamatai tą, kurio lauki.

Stabtelėjusi antro aukšto laiptinėje, ji tarė:

- Šis aukštas yra mano.

Pasiiekus kitą laiptinę, ji mostelėjo ranka į koridorių:

- O šis, trečiasis - jūsų valioje. Štai ir jūsų kambarys. Tikiuosi, jums patiks.

Šeimininkė įjungė šviesą, ir Bilas išvydo nedidelį, bet jauku miegamajį.

- Iš ryto kambarį užlieja saulės spinduliai, pone Perkinsai... juk jūsų pavardė Perkinsas, ar ne?

- Ne, - nustebės atsakė Bilas, - Viveris.

- Ponas Viveris. Nuostabu. Į patalynę aš įvyniojau karštą pūlę, kad sušiltų. Karšta pūslė svetimuose pataluose ir švarios paklodės - tikras malonumas! Neprieštarausite? Na, bet jeigu vis dėlto bus šalta, įsijunkite dujinę krosnelę.

- Dėkui, - tarė Bilas. - Nuoširdžiai ačiū.

Jis pastebėjo, jog lovatiesė buvo nuimta, o antklodė pusiau atidengta - žodžiu, guolis buvo paruoštas klientui.

- Kaip gerai, kad jūs čia atvažiavote, - prabilo ji žiūrėdama svečiui tiesiai į akis. - Aš taip bijojau, kad neapsigalvotumėte.

- Na, ką jūs! Dėl to jaudintis neverta, - žvaliai atsakė Bilas.

Jis padėjo savo lagaminą ant kėdės ir ėmė kraustytį daiktus.

- O kaip susitarsime dėl vakarienės, mielasis? Ar jūs nors šiek tiek užkandote prieš atvykdamas?

- Dėkoju, aš nealkanas, - atsakė vaikinas. - Verčiau tuoju pat eisiu miegoti. Rytoj man reikės ankstį keltis.

- Na, kaip norite. Įsitaisykite patogiai, palieku jus ramybėje.

Bet ar negalėtumėte prieš atsiguldamas nusileisti į svetainę ir pa-
sirašyti svečių knygoje? To reikalauja įstatymai, o mes negalime
jū pažeisti, ar ne? Nė vieno punkto, tiesa?

Ji lengvai mostelėjo ranka, lyg atsisveikindama, ir uždary-
doris iš kitos pusės.

Tai, kad šeimininkė pasirodė besanti truputį kuoktelėjusi, Bi-
lo nė kiek nesutrikdė. Juk ji nebuvė piktybinė, priešingai - ger-
širdė, kilni moteriškė.

Jam dingtelėjo, kad šeimininkė galbūt per karą neteko sū-
naus ar kokio artimo giminaičio, ir iki šiol niekaip negali priprasti
prie šios minties.

Taigi šeimininkės prašymu Bilas po kelionės minučių nu-
sileido į pirmame aukšte esančią svetainę. Šeimininkės dar nebė-
vo, tačiau židinyje linksmai spragsėjo ugnis, buvo jauku ir šiltai.
"Man pasisekė, - trindamas rankas pagalvojo Bilas, - įsitaisiau
puikiai".

Jis pastebėjo ant rojalo gulinčią atverstą svečių knygą, prie-
jo arčiau, išsitraukė plunksnakotį ir parašė savo vardą, pavardę ir
adresą. Knygoje, be jo, buvo įrašytos tik dvi pavardės. Kaip ir
kiekvienas naujas gyventojas, Bilas ėmė smalsiai tyrinėti atverstą
knygos lapą. Kristoferis Malholandas iš Kardifo ir Gregoris V.
Templas iš Bristolio.

Bilui staiga dingtelėjo, jog šios pavardės jam kažkur girdė-
tos. Betgi, po velnių, kur ir kada? Gal mokėsi vienoje klasėje?
Ne. O gal tai vienas iš daugybės jo sesers kavalierių? Tėvo drau-
gas? Ne, nei vienas, nei kitas. Bilas dar kartą perskaitė įrašus sve-
čių knygoje. "Kristoferis Malholandas. Katedros aikštė 231, Kar-
difas. Gregoris V. Templas. Klevų prospektas 27, Bristolis".

- Gregoris Templas? - raukydamas kaktą garsiai pagalvojo
Bilis, - Kristoferis Malholandas?

- Labai šaunūs vyrukai, - pasigirdo balsas už nugaros, ir at-
sisukęs Bilas pamatė šeimininkę, nešiną sidabriniu padėklu.

- Girdėtos pavardės, - tarė jis.

- Néjaugi? Kaip įdomu.

- Aš beveik įsitikinės, kad jos man kažkur girdėtos. Keista,
ar ne? Galimas dalykas, kad apie juos skaičiau laikraščiuose. Gal

tiedu džentelmenai ko-
bolininkai ar kas nors

- Ižymybės? - p

stalo padėkla. - Vargu
Bet abu buvo tikri gra-
gražūs - visai kaip jū-

Bilas vėl pažvel-
jis tarė:

- Klausykite, b
dvejus metus.

- Štai kaip?

- Na, taip. O K
trejus metus!

- Ak, Viešpati
nebūčiau pagalvoj
sai...

- Viveris, - p

- Ak, taip, sa
masi ant sofos. - L
pro vieną ausj įe

- O ar jūs ne
las.

- Ne, mielas

- Matote, tu
atrodo ne tik žin
kažkaip tarpusav
je ir toje pačioje
Tanis, Čerčilis i

- Įdomu, -
šalia manęs, aš
imbieru.

- Ne, ką jū

Bilas įsi-
dėliojančias pu-

- Aš bevei-
raščių. Aš tuo-

tiedu džentelmenai kokios nors įžymybės? Na, boksininkai, futbolininkai ar kas nors panašaus?

- Įžymybės? - pakartojo klausimą šeimininkė, dėdama ant stalo padėklą. - Vargu, jiedu visai nebuvo panašūs į garsenybes. Bet abu buvo tikri gražuoliai, čia jau gryna teisybė. Jauni, šaunūs, gražūs - visai kaip jūs, mielasis.

Bilas vėl pažvelgė į knygą. Bakstelėjės pirštų į atverstą lapą, jis tarė:

- Klausykite, betgi paskutinis svečias užregistruotas prieš dvejus metus.

- Štai kaip?

- Na, taip. O Kristoferis Malholandas lankėsi dar seniau, prieš trejus metus!

- Ak, Viešpatie, - nostalgiškai atsiduso šeimininkė, - niekad nebūčiau pagalvojusi, kad taip greitai lekia laikas, pone Vilkinsai...

- Viveris, - pataisė Bilas. - Vi-ve-ris.

- Ak, taip, savaimė suprantama, - sušuko šeimininkė sėsdamasi ant sofos. - Labai atsiprašau. Kokia aš kvailė. Aš jau tokia - pro vieną ausi įeina, pro kitą išcina.

- O ar jūs nepastebėjote vieno keisto dalyko? - neatlyžo Bilas.

- Ne, mielasis, nepastebėjau.

- Matote, tos dvi pavardės, Malholandas ir Temblas, man atrodo ne tik žinomas, bet ir girdėtos bendrame kontekste, jos kažkaip tarpusavyje susijusios. Lyg jiedu būtų pasižymėję vienoje ir toje pačioje srityje, suprantate? Na, tarkim, kaip Dempsis ir Tanis, Čerčilis ir Ruzveltas.

- Idomu, - atsakė ji. - Na, bet ateikite čia, mielasis, sėskite šalia manės, aš jus pavaišinsiu puikia arbata ir pyragaičiais su imbieru.

- Ne, ką jūs, nesivarginkite, aš visai nenoriu jūsų trukdyti.

Bilas įsistebėliojo į baltas, miklias šeimininkės rankas, vikriai dėliojančias puodelius ir pyragaičius. Jis vėl tarė:

- Aš beveik tvirtai įsitikinės, kad tas pavardes žinau iš laikraščių. Aš tuoju prisiminsiu... būtinai prisiminsiu.

Sunku iškasti tai, ko prisireikia, iš gilių atminties duobių.
Tačiau kapituliuoti Bilas neketino.

- Minutėlę, - burbėjo jis sau po nosimi, - tuoju, tuoju. Malholandas... Kristoferis Malholandas... ar tik ne tas Itono koledžo moksleivis, kuris pėsčiomis keliavo po Vakarų grafystes ir staiga...

- Pieno? Cukraus? - pertarė ji šeimininkę.

- Taip, ačiū. Ir staiga...

- Moksleivis iš Itono? O ne, negali būti, manasis Malholandas Itone niekuomet nesimokė. Kuomet jis pas mane atvyko, jau buvo bebaigiaš Kembridžo universitetą. Ateikite čia, sėskites prie židinio, sušilsite. Arbata jau paruošta.

Ji plekšteliėjo delnu šalia savęs ragindama atsisėsti. Jos veido vis tebešvietė draugiška šypsena.

Bilas iš lėto perėjo kambarį ir atsisėdo ant paties sofos krašto. Šeimininkė pastūmėjo jam puoduką ir lėkštelię.

- Dabar jau gerai, - tarė ji. - Visai kaip savo namuose, ar ne?

Bilas gurkšteliėjo iš savo puodelio. Ji - iš savo. Kurį laiką jiedu tylėjo, tačiau Bilas žinojo, kad šeimininkė ji atidžiai stebi; ji's jautė įdėmų jos žvilgsnį, slenkantį jo veidu, kurį buvo pridengęs arbato puodelis. Kartais jis užuosdavo kažkokį ypatingą nuo jos sklindantį kvapą. Tas kvapas nebuvo nemalonus, jis priminė... Bilas negalėjo aiškiai apibréžti, ką būtent. Sūdytus riešutus? Odinė diržą? Ligoninės laukiamajį.

Netikėtai prabilusi, šeimininkė nutraukė jo mintis.

- Ponas Malholandas labai mėgo arbata. Niekad gyvenime nebuvau mačiusi žmogaus, geriančio tiek daug arbatos, kaip mano mielas, nuostabusis Malholandas.

- Iš visko sprendžiant, jis visai neseniai išvyko? - paklausė Bilas. Jis vis dar nesiliovė kapstėsis po savo atminties užkabarius.

- Išvyko? - pakélé antakius šeimininkę. - Mano mielas, niekur jis neišvyko. Jis tebéra čia. Ir ponas Temblas čia. Jie abu yra ketvirtame aukšte, viename kambaryje.

Bilas lėtai nuleido ranką su puodeliu ir įsispitrijo į šeimininkę.

Lyg nesakyd
drasinianciąi paplo
- Kiek jums
- Septyniolii
- Septyniolii
Ponui Malholan
mažesnio ūgio n
Jūsų dantys laba
- Ne tokie j
las. - Krūminiai
- Ponas Te
dama dėmesio
čiau, jei šito ne
kūnas buvo tok
- Koks? -
- Aš saka
Išiviešpa
keletą gurkšni
nimuose. Susi
užmiršusi Bili
narvelį.

- Papūga
aš pamaniau,
atrodė tarsi g

- Deja.
- Puiki
padare?

- Aš.
- Jūs?
- Savai
Ji linkt

pačioje poz
ga, tebuvo n

Nuošir
- Turbi
- Nė tr

Lyg atsakydama ji ištiesė savo grakščią, baltą ranką ir pa-
drasinančiai paplojo jam per petj.

- Kick jums metų, mielas? - paklausė ji.
- Septyniolika.

- Septyniolika! - sušuko ji. - Ak, tai patys gražiausi metai.
Ponui Malholandui irgi buvo septyniolika. Tik, atrodo, jis buvo
mažesnio ūgio negu jūs. Tikrai žemesnis, ir dantys ne tokie balti.
Jūsų dantys labai puikūs, pone Viveri, ar žinote tai?

- Ne tokie jau gražūs, kaip jums atrodo, - sutrikės atsakė Bi-
las. - Krūminiai dantys su plombomis.

- Ponas Temblas buvo vyresnis, - tėsė šeimininkė nekreip-
dama dėmesio į jo pastabą. - Jam buvo dvidešimt aštuoneri. Ta-
čiau, jei šito nebūčiau žinojusi, niekaip nebūčiau patikėjusi. Jo
kūnas buvo toks jaunas, toks gaivus.

- Koks? - nustebos Bilas.

- Aš sakau, jo oda buvo lygi ir švelnė, kaip kūdikio.

Įsiviešpatavo tyla. Bilas vėl įsitvérė savo puoduką ir nugėrė
keletą gurkšnių. Atrodė, kad šeimininkė paskendo savo prisimi-
niuose. Sustingusiu žvilgsniu ji žiūréjo į lubas, matyt, trumpam
užmiršusi Bilą. Šis įispoksojo į kitame kambario kampe kabanti
narvelį.

- Papūga, - pagaliau ištarė jis. - Žinote, stovėdamas už langą
aš pamaniau, jog ji gyva. Garbės žodis, kai žiūréjau pro langą, ji
atrodė tarsi gyva.

- Deja, jau seniai nebegyva.

- Puiki iškamša! - géréjos Bilas. - Visiškai kaip gyva. Kas ją
padarė?

- Aš.

- Jūs?

- Savaime aišku. Ar jūs dar nematete mano mažojo Bazilio?

Ji linktelėjo į židinio pusę - šuniukas tebemiegojo lygiai toje
pačioje pozuje. Tik dabar Bilas suprato, jog šunelis, kaip ir papū-
ga, tebuvo meistriškai padaryta iškamša.

Nuoširdžiai gérédamasis jis pažvelgė į mažają moteriškę.

- Turbūt tai velniškai kruopštus darbas.
- Nė trupučio, - tarė ji. - Aš darau visų savo mirusių numylę-

tinių iškamšas. Ar norite dar arbatos?

- Ne, ačiū, - atsakė Bilas. Arbata jam nelabai patiko, nes truputėj atsidavė karčiai migdolais.

- Ar jūs pasirašysite svečių knygoje?

- Taip, žinoma.

- Labai gerai. Mat jei kada nors užmiršiu, kuo jūs vardu, vi suomet galėsiu pasižiūrėti į knygą. Aš iki šiol beveik kasdien pasitikslinu Malholando ir pono... ēčė...

- Temblas - pagelbėjo Bilas. - Gregoris Temblas. Atleiskite už įkyrumą, tačiau nejaugi per dvejus trejus metus, be tų dviejų džentelmenų, jūs daugiau neturėjote nė vieno gyventojo?

Aukštai iškėlusi puodelį ir šiek tiek į kairę palenkusi galvą į š padilbų dirstelėjo ir ironiškai kilstelėjusi lūpų kampučius atsakė:

- Ne, mano mielasis. Tik jus.